

ДИСКУСИИ / DISCUSSIONS**ТЕНДЕНЦИИ В НАКАЗАТЕЛНОПРАВНАТА ЗАЩИТА ОТ ТЕРОРИЗЪМ В
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ***Галина Тонева***TRENDS IN CRIMINAL LAW PROTECTION FROM TERRORISM IN
THE EUROPEAN UNION***Galina Toneva*

Abstract: *In the article named “Trends in criminal law protection from terrorism in the European Union” the author traces the development of the penal law regulations of combating terrorism in the EU in the context of deepening integration processes in it.*

First the article contains an assessment of the complex socio-legal nature of the phenomenon of terrorism and the difficulties that it poses the legal doctrine worldwide in attempts to give a clear definition of the crime “terrorism”.

Next, the author traces the steps in the development of Community legislation on terrorism, the acts with which it is done and the fundamental corpus delicti of the three groups of crimes related to terrorism in the period before the adoption of the Lisbon Treaty.

Third in the article are presented the new formulations of crimes related to terrorist activity, regulated by Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA and amending Council Decision 2005/671/JHA.

Finally the author makes a conclusion for the need to strengthen the Union’s role to address the ever-grow in and ever-changing manifestation forms of terrorist threat, motivated with existing legal basis for this in the TFEU, and a proposal de lege ferenda is made for activation the procedure of Article 86, paragraph 4 of the TFEU to expand the jurisdiction of the European Public Prosecutor’s Office also to the offenses related to terrorism.

Key words: *terrorism; terrorist offense; crimes related to terrorist groups; crimes related to terrorist activities; Community legislation on terrorism; European Public Prosecutor’s Office*

1. Увод

Макар тероризмът като явление да е възникнал в древността, неговият сложен характер като социално-правно явление продължава да затруднява правната доктрина в световен мащаб в опитите да даде ясна и категорична дефиниция на престъплението „тероризъм“. Тъй като има международен характер, и към настоящия момент тероризмът е предмет на изследване главно в международното наказателно право, доколкото криминализирането на различните му форми на проява продължава да бъде приоритет на международните договори, инициирани от международни организации, като ООН, Съвета на Европа и др.

Наблюдаваните в последните години промени както в мащаба, така и във формите на терористична заплаха обаче правят все по-неефективен сегашният подход в уредбата на наказателноправната защита от тероризъм. Необходимостта от инкриминиране на нови и нови деяния, някои от които нямат характер на престъпления, и тяхната уредба във все по-голям брой международни актове води до хаотичност, неяснота и сериозни затруднения за правозащитните и правораздавателните органи на националните държави в противодействие на това застрашаващо принципите на демокрацията и правовата държава световно явление.

2. Хронология в уредбата на противодействието на тероризма в правото на Европейския съюз

Развитието на европейската наказателно-правна система за противодействие на тероризма е резултат от дългогодишни усилия на институциите на ЕС. То е детайлно проследено в българската правна доктрина¹, поради което тук само накратко ще бъдат посочени отделните негови етапи.

Първите стъпки са направени още през 70-те години на миналия век, когато в рамките на Европейската икономическа общност е поставено началото на междуправителствено сътрудничество на ниво министри на правосъдието и министри на външните работи.

С приемането на Договора от Маастрихт през 1992 г. се дава тласък на развитието на съдебното сътрудничество по наказателни дела между държавите членки на ЕС в рамките на т.нар. „Трети стълб“. Тогава е сложено началото на противодействието на тероризма чрез приемане на мерки спрямо лица и групи, финансиращи терористични актове.

Нов стимул в тази насока дават препоръките в Резолюция 1373 (2001) и Резолюция 1377 (2001) на Съвета за сигурност на ООН, в изпълнение на които Европейският съюз чрез Обща позиция на Съвета от 27.12.2001 г. за борба с тероризма предприема конкретни мерки срещу

финансирането му: криминализиране умишленото предоставяне или събиране на средства с намерение да бъдат използвани или със знанието, че ще бъдат използвани за осъществяване на терористични действия; замразяване на парични средства и други финансови активи или икономически ресурси; непредоставяне на средства в полза на лица и организации, които извършват или правят опит да извършат, или съдействат за извършване на терористични действия; на организации, притежавани или управлявани пряко или косвено от такива лица; на лица и организации, действащи от името или под ръководството на такива лица. С цитирания акт на Съвета на ЕС се предвижда и въвеждане на засилено полицейско и съдебно сътрудничество².

Като значима стъпка в развитието на европейското наказателно право за противодействие на тероризма се оценява приемането на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно борбата срещу тероризма³, който акт се превръща в базов за развитието на европейската наказателна политика в тази сфера. За тази негова значимост съществена роля има не само дефинирането на понятието „терористично престъпление“⁴ чрез очертаване на обективните и субективните му признаци, но и въвеждането на още две групи престъпления, свързани с тероризма – „престъпления, свързани с терористични

¹ **Панайотов, П.** Наказателно право на Европейския съюз и българското наказателно право, С.: Сиби, 2012; **Христов, Х.** Право на Европейския съюз. Наказателно правни въпроси. С.: Сиела, 2012; **Коларов, Т.** Съдебно сътрудничество между държавите членки на Европейския съюз в борбата с трансграничната престъпност. С.: Сиела, 2012; **Костадинова, Р.** Наказателноправна защита от тероризъм. Някои аспекти на наказателното право на ЕС и международното наказателно право. С.: Годишник на Департамент „Право“ на НБУ, 2015, с. 299–311.

² Обща позиция на Съвета на ЕС от 27 декември 2001 г. за борба с тероризма.

³ OVL 164, 22.06.2002 г.

⁴ Съгласно чл. 1 от Рамковото решение това са умишлени деяния, определени за престъпления в националното право на държавите членки, които поради своя характер или последици могат да нанесат тежки вреди на дадена държава или международна организация, когато са извършени с намерение: силно да се сплши населението; да се принуди правителство или международна организация да извършат или да пропуснат да извършат определено действие; или сериозно да бъдат дестабилизирани или разрушени основните политически, конституционни, икономически или обществени структури на дадена страна или международна организация. Наличието на която и да е от изброените цели, определя като терористични следните групи престъпления: посегателства срещу човешкия живот, които могат да предизвикат смърт; посегателства върху телесната неприкосновеност; отвличане или вземане на заложници; причиняването на съществени разрушения на правителствени или обществени обекти, транспортни системи, инфраструктура, в това число и автоматични информационни системи и неподвижни платформи на континенталния шелф, обществени места или на частна собственост, които могат да застрашат човешки живот или да причинят значителни стопански щети; отвличане на самолети, кораби или други транспортни средства за превоз на пътници или стоки; производство, притежаване, придобиване, пренасяне, доставяне или използване на огнестрелни оръжия, взривни вещества, ядрени, биологични и химически оръжия, както и изследвания и разработване на биологични и химически оръжия; замърсяване с опасни вещества, предизвикване на пожари, наводнения и експлозии, които застрашават човешкия живот; смущения или прекъсване на снабдяването с вода, електроенергия или други основни природни ресурси, вследствие от които може да възникне опасност за живота на хората; заплаха за извършване на някое от изброените по-горе деяния.

групи⁵ и „престъпления, свързани с терористични дейности“⁶.

Независимо от достиженията на обсъждания акт на Съвета на ЕС променящата се заплаха от тероризъм, свързана с непрекъснато разнообразяващите се негови форми налага разширяване на обхвата на тези посегателства и инкриминиране на нови престъпления, свързани с тероризма. В тази връзка през 2008 г. е прието Рамково решение 2008/919/ПВР на Съвета за изменение на Рамково решение 2002/475/ПВР относно борбата срещу тероризма⁷, с което чл. 3 от Рамковото решение от 2002 г. се допълва с три нови престъпления, свързани с терористични дейности: „публично подстрекаване към извършване на терористично престъпление“, „набиране с цел тероризъм“ и „обучение с цел тероризъм“⁸. Наред с това с изменения в чл. 4 от Рамково решение 2002/475/ПВР се предвижда наказуемост още за подбудителство, помагачество и опит за извършване на инкриминираните в двете решения престъпления, свързани с тероризма.

3. Необходимост от нов подход в уредбата на противодействието на тероризма в правото на ЕС

Независимо че с Рамкови решения 2002/475/ПВР и 2008/919/ПВР на Съвета са законоустановени като престъпления описаните дотук терористични деяния – терористични престъп-

ления, престъпления, свързани с терористични групи, и престъпления, свързани с терористични дейности, включително подбудителство, помагачество и опит за извършването им – необходимостта от съобразяване с новите международни стандарти и задължения, поети от Европейския съюз, налага тяхното преразглеждане с оглед по-ефективното реагиране на променящите се терористични заплахи, повишаване сигурността на ЕС и безопасността на неговите граждани.

Силен гласък за реализиране на тази необходимост дава приетата на 24 септември 2014 г. Резолюция 2178 (2014) на Съвета за сигурност на ООН относно заплахите за международния мир и сигурност, породени от терористични актове. В нея се установяват сериозни проблеми с явлението „чуждестранни бойци терористи“, поради което се набелязват множество мерки за борба с него. Така например по силата на параграф 6 от нейната постановителна част от държавите членки се изисква да гарантират, че в техните национални законови и подзаконови актове са инкриминирани като тежки престъпления следните деяния:

а) пътуване или опит за пътуване до трета държава с цел участие в извършването на терористични актове или предоставянето или получаването на обучение;

⁵ По силата на чл. 2 от Рамково решение 2002/475/ПВР тази група престъпления обхваща ръководене и участие в терористична група. В текста на чл. 2 пар. 1 от обсъждания акт е дадена и дефиниция на понятието „терористична група“ като: структурирано трайно сдружение на повече от две лица, които действат съгласувано за извършване на терористични престъпления. За целите на рамковото решение сдружението ще има характеристиката „структурирано“, когато не е възникнало спонтанно за извършване на дадено деяние и, без да е необходимо наличие на формално разпределение на функциите между участниците, продължителност на участието или развита структура.

⁶ Съгласно чл. 3 от Рамково решение 2002/475/ПВР 2002 г. за престъпления, свързани с терористични дейности, се приемат: квалифицирана кражба с цел да се извърши деянието на терористично престъпление; изнудване с цел да се извърши деянието на терористично престъпление; изготвяне на неистински официални документи с цел да се извърши терористично престъпление или престъпление, свързано с терористична група.

⁷ OBL 330, 09.12.2008 г.

⁸ В параграф 1 на изменения чл. 3 от Рамково решение 2002/475/ПВР 2002 г. са изяснени смисълът и съдържанието на инкриминираните нови престъпления, свързани с терористични дейности:

– „публично подстрекаване към извършване на терористично престъпление“ е разпространението или предоставянето по друг начин на обществеността на послание с цел подбуждане към извършване на терористично престъпление от регламентирани в чл. 1, параграф 1, букви а) – з), когато това поведение независимо дали пряко, или косвено призовава към терористични престъпления, създава опасност за извършването на едно или повече такива престъпления;

– „набиране с цел тероризъм“ означава склоняването на друго лице да извърши някое от престъпленията, изброени в чл. 1, параграф 1, букви а) – з), или член 2, параграф 2;

– „обучение с цел тероризъм“ предвижда предоставянето на указания за направата или използването на взривни вещества, огнестрелни или други оръжия, вредни или опасни вещества, или за други специални методи или способности с цел да бъде извършено някое от престъпленията, изброени в чл. 1, параграф 1, букви а) – з), съзнанието, че предоставените познания са предназначени да послужат за тази цел.

- б) финансирането на такива пътувания;
- в) организирането или улесняването на такива пътувания.

В отговор на констатираните от Резолюция 2178 (2014) на Съвета за сигурност на ООН заплахи от нови форми на тероризъм и след проведени преговори в началото на 2015 г. през май същата година е приет Допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа за предотвратяване на тероризма, който е подписан от Европейския съюз като страна на 22 октомври 2015 г. По силата на този протокол ЕС се ангажира да криминализира допълнително като престъпления следните деяния: участие в сдружение или група с цел тероризъм; получаване на обучение с цел тероризъм; пътуване или опит за пътуване с цел тероризъм; предоставяне или набиране на средства за такива пътувания; организиране или улесняване по друг начин на такива пътувания.

Необходимост от допълнително усъвършенстване на правната регламентация на борбата с тероризма се съдържа и в направените през 2012 г. препоръки от Специалната група за финансови действия (FATF) по отношение финансирането на тероризма, като се посочва, че „държавите следва да криминализират финансирането на тероризма на основание Конвенцията за борба срещу финансирането на тероризма, като следва да криминализират не само финансирането на терористични актове, но и финансирането на терористични организации и на отделни терористи дори при липса на връзка с конкретен терористичен акт или актове“⁹.

Изпълнението на така поетите ангажименти изправя европейските институции пред необходимост от ревизия на съществуващото общностно право в сферата на тероризма и по-специално на Рамково решение 2002/475/ПВР като крайъгълен камък за реализиране на наказателното правосъдие на държавите членки в борбата с тероризма. В отговор на призива на Съвета на ЕС и на препоръката на Европейския парламент в този смисъл, както и изхождайки от необходимостта да се гарантира на европейските граждани и всички хора, живеещи в Европейския съюз, защита на човешкото достойнство, свободата, равенството, солидарността, зачитане правата на човека и основните свободи чрез подходящи и

ефективни инструменти за противодействие на заплахите от тероризма, Европейската комисия подема инициативи за изработване на нормативни документи в областта на европейското наказателно право с по-висока степен на обвързаност, гарантиращи по-ефикасното сътрудничество между националните правозащитни и правораздавателни институции в преследване на различните форми на тероризъм.

Обхватът на мерките, които следва да бъдат предприети, както и необходимостта от консолидиране на достиженията на правото на ЕС в областта на противодействие на тероризма с оглед постигане тяхното рационализиране и достъпност, мотивират ЕК да предложи замяната на Рамково решение 2002/475/ПВР с директива на ЕС. В нея се предвижда: да се криминализират нови деяния, включително и като отговор на заплахата, произтичаща от чуждестранните бойци терористи, пътуващи до трети държави с цел участие в терористични дейности; да се обхванат различните форми на подкрепа за терористични дейности, включително търговските сделки, вносът и износът на стоки, предназначени за подпомагане извършването на терористични престъпления и тяхното финансиране; да се усъвършенстват съществуващите разпоредби относно помагачеството, подбудителството и опита за извършване на терористични престъпления; както и да се създадат подходящи инструменти за улесняване на разследването и наказателното преследване на всички терористични прояви, подобрявайки правната база на наказателното правосъдие. Проектът за директива, която да замени Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета относно борбата срещу тероризма е представен на 02.12.2015 г.¹⁰

4 Актуална уредба на противодействието на тероризма в правото на ЕС

Европейският съюз има компетентност в сферата на наказателното правосъдие с правно основание в Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС) и по-конкретно в неговия чл. 83, параграф 1, по силата на който „Европейският парламент и Съветът чрез директиви в съответствие с обикновената законодателна процедура могат да установят минимални правила относно определянето на престъпленията и санк-

⁹ Препоръките на FATF и тълкувателната бележка към тях са достъпни на: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf

¹⁰ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета относно борбата срещу тероризма. COM (2015) 625 final от 02.12.2015 г.

циите в областта на особено тежката престъпност с трансгранично измерение, произтичащо от естеството или последиците на тези деяния или особената необходимост за общо противодействие¹¹. Областите на престъпност, по отношение на които ЕС има законодателна компетентност са регламентирани в параграф 2 на чл. 83 от ДФЕС и те са: тероризъм, трафик на хора и сексуална експлоатация на жени и деца, незаконен трафик на наркотици, незаконен трафик на оръжия, изпиране на пари, корупция, фалшифициране на платежни средства, компютърна престъпност и организирана престъпност.

По силата на цитирания текст от ДФЕС в рамките на своята компетентност и въз основа на предложението на Европейската комисия Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз приемат Директива относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета и за изменение на Решение 2005/671/ПВР на Съвета¹¹, с която се създават минимални правила относно проявите форми на тероризъм, въздигнати в престъпления, и санкциите за тях.

Анализът на Директива (ЕС) 2017/541 относно борбата с тероризма от 15.03.2017 г., влязла в сила на 20.04.2017 г. (наричана по-нататък Директивата), логично ще е предмет на самостоя-

телно изследване. За нуждите на настоящото изложение е достатъчно да се посочи, че с нея наред с дефинираните в Рамково решение 2002/475/ПВР¹² терористични престъпления, престъпления свързани с терористични групи, престъпления, свързани с терористични дейности, както и помагачеството, подбудителството и опитът за извършване на такива престъпления, са инкриминирани нови терористични прояви съобразно изискванията на Резолюция 2178 (2014) на Съвета за сигурност на ООН и договореностите в Допълнителния протокол към Конвенцията на Съвета на Европа от май 2015 г.

Новите състави, инкриминиращи форми на тероризъм съобразно цитираните актове на международното право, се отнасят към престъпленията, свързани с терористични дейности, и са регламентирани в чл. 8, чл. 9 и чл. 10 от Директивата¹³.

По силата на чл. 8 за престъпление, свързано с терористични дейности, се счита „получаване на обучение с цел тероризъм“. То се изразява в получаване на указания за направата или използването на взривни вещества, огнестрелни или други оръжия, вредни или опасни вещества, или за други специални методи или способности с цел извършване или допринасяне за извършването на някое от престъпленията по чл. 3, параграф 1, букви а) – и) от Директивата¹⁴.

¹¹ Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета, и за изменение на Решение 2005/671/ПВР на Съвета. ОВ L 88, 31.03.2017 г., стр. 6.

¹² Вкл. и с измененията, направени с Рамково решение 2008/919/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 г.

¹³ Вж. Дял III: Престъпления, свързани с терористични дейности.

¹⁴ В чл. 3, параграф 1 са регламентирани терористичните престъпления: „... следните умишлени деяния, определени за престъпления в националното право и които поради своя характер или обстоятелства могат да нанесат сериозна вреда на дадена държава или международна организация, се определят като терористични престъпления, когато са извършени с една от целите, изброени в параграф 2:

а) посегателства върху човешкия живот, които могат да предизвикат смърт;

б) посегателства върху физическата неприкосновеност на дадено лице;

в) отвличане или вземане на заложници;

г) причиняване на съществени разрушения на правителствени или обществени обекти, транспортни системи, инфраструктура, включително информационни системи, неподвижни платформи на континенталния шелф, обществени места или частна собственост, които могат да застрашат човешки живот или да причинят значителни икономически вреди;

д) отвличане на самолети, кораби или други средства за обществен транспорт или превоз на стоки;

е) производство, притежаване, придобиване, превоз, доставяне или използване на взривни вещества или огнестрелни оръжия, включително химични, биологични, радиологични или ядрени оръжия, както и изследвания и разработване на химични, биологични, радиологични или ядрени оръжия;

ж) замърсяване с опасни вещества, предизвикване на пожари, наводнения или експлозии, които застрашават човешкия живот;

з) смущения или прекъсване на снабдяването с вода, електроенергия или други основни природни ресурси, вследствие от които може да възникне опасност за живота на хората;

и) незаконна намеса в система, както е посочено в член 4 от Директива 2013/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, в случаите, в които се прилага член 9, параграф 3, или член 9, параграф 4, буква б) или в)

Ново престъпление, свързано с терористични дейности е „пътуване в чужбина с цел тероризъм“, регламентирано в чл. 9 от Директивата. Предвижда пътуването до държава, различна от посочената държава членка, с цел извършване или допринасяне за извършването на терористично престъпление, както е посочено в чл. 3, с цел участие в действията на терористична група при създаване на факта, че такова участие ще допринесе за осъществяване на престъпната дейност на терористичната група, както е посочено в чл. 4¹⁵, или с цел предоставяне или получаване на обучение с цел тероризъм, както е посочено в членове 7¹⁶ и 8 от Директивата.

Като престъпление, свързано с терористични дейности, е въздигнато и „организиране или подпомагане по друг начин на пътуване с цел тероризъм“. То включва всяко действие, свързано с организиране или подпомагане на нечие пътуване с цел тероризъм, както е посочено в член 9, със съзнанието, че предоставената помощ е с такава цел, когато е извършено умишлено.

Нова уредба има и „финансирането на тероризма“, дадена в чл. 11 от Директивата, която е в съответствие с определението за финансиране на тероризма в Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета¹⁷. Съгласно параграф 1 от този текст: „Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че пре-

доставянето или набирането на финансови средства по какъвто и да било начин, пряко или косвено, с намерението те да бъдат използвани или със съзнанието, че те ще бъдат използвани, изцяло или частично, за да бъде извършено или да се допринесе за извършването на някое от престъпленията, посочени в членове 3–10, се наказва като престъпление, когато е извършено умишлено“. Важно значение с оглед изпълнение изискванията на Допълнителния протокол към Конвенцията на Съвета на Европа за предотвратяване на тероризма и препоръката на FATF има разпоредбата на параграф 2 от чл. 11, по силата на която, за да са съставомерни действията по финансиране на тероризма, когато се отнасят до някое от престъпленията, посочени в членове 3, 4 и 9, не е необходимо финансовите средства да бъдат действително използвани, изцяло или частично, за да бъде извършено или да се допринесе за извършването на някое от тези престъпления, нито е необходимо извършителят да знае за кое конкретно престъпление или престъпления ще се използват финансовите средства. За наказуемостта на деянието е достатъчно наличието на специалната цел, която следва да се установи на базата на обективни фактически обстоятелства¹⁸.

5. Заключение

Тенденциите в развитието на наказателно-правната защита от тероризъм в ЕС, проследени

от посочената директива, и незаконна намеса в данни, както е посочено в член 5 от посочената Директива, в случаите, в които се прилага член 9, параграф 4, буква в) от посочената директива;

й) заплахата за извършване на някое от деянията, изброени в букви а) – и).

Целите по параграф 2 са:

а) сериозно сплашване на населението;

б) неправомерно принуждаване на правителство или международна организация да извърши или да се въздържа от извършването на някакво действие;

в) сериозно дестабилизиране или разрушаване на основните политически, конституционни, икономически или социални структури на дадена държава или международна организация.

¹⁵ Чл. 4 регламентира престъпления, свързани с терористични групи под следните форми:

а) ръководене на терористична група;

б) участие в дейностите на терористична група, включително и чрез предоставяне на информация или материални средства, или чрез финансиране под всякаква форма на нейните дейности, при създаване на обстоятелството, че такова участие ще допринесе за осъществяване на престъпната дейност на терористичната група.

¹⁶ Чл. 7 урежда престъплението „предоставяне на обучение с цел тероризъм“, което се изразява в следното: „... предоставянето на указания за направата или използването на взривни вещества, огнестрелни или други оръжия, вредни или опасни вещества, или за други специални методи или способности с цел извършване или допринасяне за извършването на някое от престъпленията, изброени в чл. 3, параграф 1, букви а) – и), със съзнанието, че предоставените познания са предназначени да бъдат използвани за тази цел, се наказва като престъпление, когато е извършено умишлено“.

¹⁷ ОВ L 141, 05.06.2015 г., с. 73.

¹⁸ Вж. параграф 17 от въвеждащата част на Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета, и за изменение на Решение 2005/671/ПВР на Съвета.

в настоящото изложение без претенции за изчерпателност, очертават засилване на съюзната роля за преодоляване на все по-разрастващата се и постоянно променяща проявни си форми терористична заплаха. Към настоящия момент институциите на ЕС са осъществили правомощията си по силата на чл. 83 параграф 1 от ДФЕС, като са регламентирали материалноправната уредба на борбата срещу тероризма чрез акт на общностното право, който по силата на цитирания текст от Договора е директива.

Влязлата в сила на 20.04.2017 г. Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета, и за изменение на Решение 2005/671/ПВР на Съвета следва да бъде транспонирана от държавите членки в срок до 08.09.2018 г., което неминуемо налага изменения и в нашето националното право.

Предизвикателствата, свързани с този процес, също ще са предмет на самостоятелно изследване не само във връзка с промените в материалното наказателно законодателство, но и с оглед процесуалните правила, касаещи разследване, доказване и наказване на регламентираните в Директивата престъпни проявления на тероризма. Такива правила са залегнали в самата Директива и те касаят компетентността на държавите членки при разследване и наказателно преследване; предвиждане на способности за разследване и конфискация; както и уреждане на спорове за компетентност със съдействието на Евроюст. В тази връзка бих искала да изразя личните си опасения, че възлагането компетентността за разследване на терористичните престъпления на националните правоохранителни и праворазда-

вателни органи крие риск от неуспех за тяхното разкриване и наказване. Намирам, че с оглед постигане на по-добри резултати в разкриването и разследването на тези престъпления е удачно след стартиране дейността на Европейската прокуратура да се инициира процедурата по чл. 86 параграф 4 от ДФЕС за разширяване на компетентността ѝ и по отношение на престъпленията, предмет на уредба в Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета относно борбата с тероризма.

БИБЛИОГРАФИЯ

Коларов, Т. Съдебно сътрудничество между държавите членки на Европейския съюз в борбата с трансграничната престъпност. С.: Сиела, 2012. // **Kolarov, T.** Sadebno satrudnichestvo mezhdur darzhavite chlenki na Evropeyskia sayuz v borбата s transgranichnata prestapnost. S.: Siela, 2012.

Костадинова, Р. Наказателноправна защита от тероризъм. Някои аспекти на наказателното право на ЕС и международното наказателно право. С.: Годишник на Департамент „Право“ на НБУ, 2015. // **Kostadinova, R.** Nakazatelnopravna zashtita ot terorizam. Nyakoi aspekti na nakazatelnoto pravo na ES i mezhdunarodnoto nakazatelno pravo. S.: Godishnik na Departament „Pravo“ na NBU, 2015.

Панайотов, П. Наказателно право на Европейския съюз и българското наказателно право. С.: Сиби, 2012. // **Panayotov, P.** Nakazatelno pravo na Evropeyskia sayuz i balgarskoto nakazatelno pravo. S.: Sibi, 2012.

Христов, Х. Право на Европейския съюз. Наказателно правни въпроси. С.: Сиела, 2012. // **Hristev, H.** Pravo na Evropeyskia sayuz. Nakazatelno pravni vaprosi. S.: Siela, 2012.